

Škola v místě, kde není signál

Ve zrenovované vesnické usedlosti v Libochovičkách u Prahy se v září otevřela třetí škola pod značkou Heuréka. Koncept škol, který usiluje o harmonický rozvoj dítěte, vede Jan Kala, ředitel Centre for Modern Education. Někteří jej znají jako zakladatele e-Banky, který přivedl internetové bankovníctví do České republiky. Povíдали jsme si nejen o jeho snu o lepším školství, ale také o příběhu bankěře, který vždy chtěl být učitelem.

TEXT: BARBARA HANSEN ČECHOVÁ, FOTO: ARCHIV

Stál jste u zrodu e-Banky, zakládal jste de facto elektronické bankovníctví v ČR a nyní zakládáte soukromé školy. Jak došlo k této změně? Co vás motivuje na práci ve školství?

Myslím, že moje současná dráha se zrodila už někdy na střední škole, kdy bylo mým snem stát se učitelem. Takže ředitelování banky bylo jen jakýmsi odskokem stranou. Moje práce je hodně náročná, ale vidím za ní skvělé učitele a nádherně rozkvétající děti, takže jsem pro ně ochoten obětovat hodně. Přejde mi úžasné, když je dítě vnitřně ukotvené, když respektuje své okolí, je tvořivé, zajímá se o svět, dovede být dobrým parťákem, je veselý a radostný. Vidím na dětech v Heuréce i na vlastních dětech, že

to jde a je to krásné. Má práce mi dává hluboký smysl.

Proč jste se rozhodl zakládat vlastní školy?

Protože jsem si kladl otázky, jak využít čas strávený ve škole pro děti co nejsmysluplnějším způsobem a jak dětem dopřát krásné dětství, a přitom je rozvíjet podle nejmodernějších pedagogických principů. Ve školách se snažíme podle těchto principů společně učit a žít. Školy Heuréka jsou v České republice nyní tři: jedna v Brně, druhá v Úvalech a poslední se v září otevřela v Libochovičkách na pomezí Prahy-západ a Kladenska. Škola přirozeně přitahuje rodiny z blízka i širšího okolí, které uvažují o vzdělávání hlouběji než jen jako

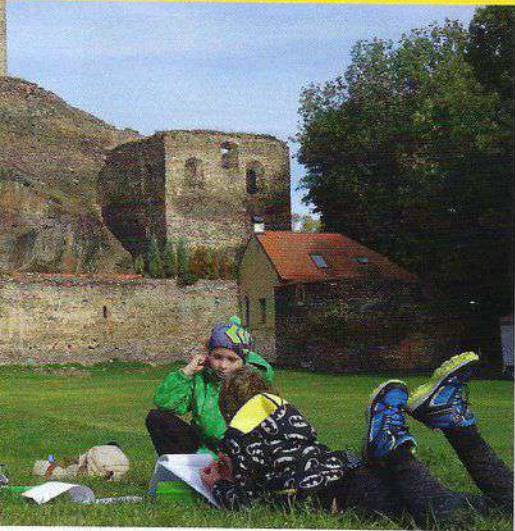
o nezbytném zlu či o přípravě na přijímací zkoušky. Cílem školy je celistvý rozvoj dítěte včetně rozvoje sociálních, komunikačních a myšlenkových kompetencí.

Sledujete nějaký konkrétní pedagogický koncept?

Školy Heuréka se soustřeďují na celistvý rozvoj dětí se zaměřením na sociální a myšlenkové dovednosti. Využíváme k tomu mimo jiné tzv. velkých otázek, na kterých děti po dobu 4–6 týdnů do hloubky pracují. Takovou otázkou může být například „Jak prožíváme jinakost?“, „Čím nás okouzluje vesmír?“, „Jak se česká příroda připravuje na zimu?“ nebo vedlejší otázka „Co ve mně klíčí?“ Teď se například zabýváme krásnou velkou otázkou „Proč lidé píšou knihy?“ Nedávno jsme měli ve škole autorku dětských knih Olgu Černou a rozhovor s ní byl úžasný. Školy pracují také s pedagogickým konceptem zviditelněného myšlení, který rozvíjí v dětech schopnost kritického myšlení, analytického uvažování, ale také schopnost komunikace a spolupráce. Školáci se učí také o svém učení a my-

Lepší je vytvořit prostředí, které není soutěživé, ale spolupracující.

Jan Kala

Zakladatel základních škol Heuréka a ředitel společnosti Centre for Modern Education. Je známý také jako zakladatel e-Banky. Ve volném čase se věnuje svým třem malým synkům, s nimiž se neváhá vydat na různé expedice. S radostí se také zapojuje do rozvoje komunitního života v malé obci, kde žije.

ní podmínkou je samozřejmě bezpečné, láskyplné, klidné a podporující prostředí.

Čím se lišíte od jiných škol nejvíce?

Na rozdíl od jiných soukromých škol akcentujeme důraz na okolní přírodu a při výběru objektů pro školu je jeho jasným požadavkem velikost zahrady. Například při vstupu do libochovičské školy na návštěvníka dýchne ze škol nepoznané kouzlo místa – škola je v nádherném, nově zrekonstruovaném statku. Je to místo, které má svou zvláštní atmosféru a které si každý zamiluje na první pohled. Na zahradě pro děti architekti připravili přírodní amfiteátr, u školy je potok, rybník, les, obecní ovce a hlavně všude klid. Velkým benefitem místa je, že tu není signál. Mobily tak vůbec nejsou mezi žáky tématem. Chci, abychom děti rozvíjeli podle nejnovějších pedagogických a psychologických poznatků, inspirovali se v nejlepších světových školách, a zároveň chci, aby děti vyrůstaly v klidném, harmonickém a láskyplném prostředí.

Často se hovoří o tom, že současná škola nepřipravuje děti na svět, který je po škole čeká. Jaké jsou podle vás nejdůležitější kompetence pro budoucnost?

Spolu s průmyslem 4.0. a postupným nahrazováním lidské práce roboty přicházejí otázky, co budou současné děti v budoucnosti potřebovat. Většina výzkumů se shoduje, že to budou jednak sociální dovednosti, empatie, emoční inteligence, které strojům chybí, a dále kreativita a schopnost kritického a analytického myšlení. Naopak méně vyžadované budou dovednosti spojené s pamětí, schopností výpočtu a jiné mechaničtější dovednosti, které za člověka vždy lépe vykoná stroj. Ovšem současná škola se zaměřuje většinou právě na dovednosti, které v budoucnosti převezmou stroje. Rozvoj emoční inteligence a analytického myšlení je složitější a hůře se těsná do škatulek tradičních předmětů.

Co myslíte, že by se mělo v oblasti školství změnit?

Těch věcí je samozřejmě celá řada. Prioritní je měnit společenskou poptávku. Vnímáme, že ve společnosti je zhruba deset procent rodičů, kteří si přejí ve školství

přechod k širšímu pojetí výuky, kterému nejde jen o předávání informací a přípravu na přijímačky na školu vyššího stupně, ale které formuje celou osobnost dítěte. Rodiče jsou ze značné části konzervativní, přejí si školu, kterou zažili oni, ta však děti na budoucnost nepřipraví. Pak je zde velká skupina rodičů, kteří se o výchovu dětí příliš do hloubi nezajímají. Takovým vyhovují známky, protože mají jednoduchý přehled. Už ale nevědí, jak a proč známky dítěti škodí. Rádi bychom i vlastním příkladem pomohli podpořit veřejnou diskusi a zejména ty rodiče, kteří jsou aktivní, chtějí pro své dítě respektující a inspirativní výchovu nejenom doma, ale i ve škole. Těchto rodičů je víc a víc a to je ta největší šance pro české školy a české děti.

Co by pro školství mělo dělat MŠMT?

Podstatné je, aby vytvářelo rámec, který není direktivní, ale podpůrný. Aby omezilo nejenom byrokracii, ale především formální překážky. Například kdybyste měla ve výběrovém řízení na ředitele školy špičkového manažera, vyzrálého člověka, tak ho nemůžete přijmout, protože nesplňuje požadavky na formální vzdělání. Stát by měl zřizovatelům věřit, že nejsou hloupí a vyberou dobře, ne předjímat, že vyberou špatně, a raději je svázat zákonem. Učitelská profese je náročné povolání a učitelé a ředitelé škol potřebují podporu, nikoliv příkazy. Skvělé je to, že máme dvojstupňový kurikulární systém. Ten dává školám prostor. Zároveň si nemůžu stěžovat na přístup inspekce – z mé nepříliš rozsáhlé zkušenosti s inspekcí mám pocit, že inspektoři začínají skutečně oceňovat kvalitní práci. I kritéria inspekce mi přijdou dobře nastavena a velmi se liší od toho, co kdysi bývalo. Pro mne inspekce není postrachem, ale příjemným partnerem na cestě ke zlepšování našich škol, a tak to mám být.

Děti vedete jinak než na klasické základní škole. Jsou pak připravené na soutěžní prostředí třeba na gymnáziích? Jaké s tím máte zkušenosti?

Zatím nebyla šance to otestovat, ale neobávám se toho. Děti se učí přebírat zodpovědnost za vlastní učení a škola se stává místem, kde se rozvíjí kultura myšlení, empatie, tvořivosti a sociálních dovedností. To jdou dovednosti, o které se budou moci děti celý život opírat, například i v soutěžním prostředí na gymnáziu. Věříme, že větší šanci uspět v životě a ostatně i na gymnáziu mají děti, které budou vnitřně vyrovnané, silné a ukotvené. To, jestli je výkonová forma výuky a tlak formou známek, testů a písemek dobrá forma, je druhá otázka. Naštěstí už i na gymnáziích začínají vznikat alternativní programy pracující s vnitřní motivací žáka a poptávka rodičů i touha některých učitelů posouvat věci dál umožní vznik dalších.

šlení přemýšlet, jít do hloubky, dávat si zpětnou vazbu nebo naopak hodnotit vlastní učení. Dostávají podněty k tomu, aby si uvědomovali, jak k věcem přistupují, jak se ptají a jak přemýšlejí.

Jaký je váš názor na známkování? Dostávají u vás žáci známky?

Velká část rodičů si bez známek nedokáže školu představit a vyžaduje je. Školu si se známkami nerozlučně spojují. Ve světě však existuje nespočet studií, které prokazují silný pozitivní vliv formativního hodnocení, a naopak negativní vliv známek. Je úzká spojitost mezi známkami a vznikem tzv. fixního myšlení. I jedničky dítěti ve skutečnosti škodí. Vzniká nálepkování, děti rychle vycítí svůj status. A to je špatné. Lepší je vytvořit prostředí, které není soutěživé, ale spolupracující, které oceňuje snahu a pokrok žáka, jeho schopnost překonávat překážky, i když třeba jeho nadání je někde jinde.

Jak tedy přistupujete k nadání?

Škola se soustřeďuje na podporování růstového nastavení mysli. To spočívá na předpokladu, že všichni se můžeme rozvíjet a zlepšovat a záleží především na nás samotných a na našem úsilí. Tento koncept už v Heuréce pomohl řadě dětí, které například přišly s tím, že matematiku nikdy umět nebudou. Změna pojetí změnil způsob, jakým dítě vnímá samo sebe, svůj přístup a poté i své výsledky. Základ-